

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакция і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Важна резолюція.

Збори вірноконституційної більшої по-
сілости німецької ухвалили резолюцію, ко-
трою станули явно против політики гр. Ба-
денського і зсолідаризувалися з німецьким ру-
хом против язикових розпоряджень. Вага
тої резолюції стає тим знатна, що власне
єю вірноконституційну партію гр. Бадені
хотів приєднати собі і тому не зважився
до тепер виразно і рішучо признати ся до
славянської більшости парламентарної мимо
накликування Чехів. Тепер же, коли ся пар-
тія заняла вороже становище до его по-
літики, остає гр. Баденському тільки подвій-
ний вихід: або вдоволити жаданя Чехів
федеративного устрою держави, або—усту-
пати від керми держави.

Задля єї ваги подаємо резолюцію на-
рад вірноконституційної партії німецьких
панів в повній основі:

„Повага ситуації і питане, що нас
жде в осени супротив важних. близьких
задач державних, вкладає на вірноконсти-
туційну шляхту обовязок, безвзглядно ви-
словили свій погляд.

Язикові розпорядженя і їх генеза спо-
нукали одну часть загнати в парламентар-
ну опозицію, котра загрожує державну
машину в єї руху, а другої части зовсім
не вдоволити, лише розбудили в ній жадо-
бу, котра перевисшає дотеперішні домаганя.

Найгіршішими однак проявами є яв-
ні, смілі і легкодушно заперечуючі істну-
ючий стан правний напади на конституцію

і єї правне значіне. Не промовляємо за-
увічненем нашої конетитуції а будемо все
прихильні дальшому єї поступовому роз-
виткови. Але супроти тепер практиковано-
го підкопуваня всіх основ нашого публич-
ного права, вірноконституційна більша
власність, вірна своїм традиціям, стане в
обороні конетитуції з всею силою і з всім
своїм впливом, в переконаню, що зрушене
наших конетитуційних відносин рівнало би
ся зрушеню звязий всеї монархії і велико-
державного єї значія.

Весь комплекс трудних питань віднос-
них до національности і автономії, котрими
нині світ більше як коли небудь займає
ся, а в першій лінії управильнене язико-
вого питаня, скомпромітованого нещасливо
виданем язикових розпоряджень, вкладає
передовсім обовязок на правительство, у-
творити позитивну основу до переговорів,
котра могла би уми успокоїти. Розуміє ся,
що будемо підирати горячо всі поважні і
відповідні змаганя до полагодження народ-
ного спору.

Признаємо, ще для конечного пожитя
спільного ріжних народностей в Австрії
треба принести певні жертви, але в ниніш-
них обставинах почуваємо ся до обовязку
звернути бачність правительства, що німець-
ке племя не робить нічого злого, лише спов-
няє свій обовязок, коли супротив вибуялих
державноправних і національних плянів бо-
ронить всіми силами запоручених прав для
збереженя і плеканя своєї національности.
З тим почутем сили і з достоїнством та
обовязком німецького народу в Австрії вва-
жаємо незгідним, що — як се в поодино-

ких случаях бувало — національна свідомість давала ся поривати до акції поза
межами чорножовтими. Сей напрям осуджу-
ємо і рішучо перед ним остерігаємо.

Особливу бачність звертає на себе по-
ступоване правительства по зачиненю ради
державної, оперте на тим хибнім розуміню,
що можна великий і в народі закоріненний
рух пригнобити поліційними мірами. Забо-
рони зборів, оперті на дуже сумнівних о-
сновах правних, тайні інструкції поліційні,
котрих політична моральність підлягає сум-
нівам, причинили ся неперечно до розши-
рення руху.

Без ненависти і упередженя супротив
иньших народностей, неповодуючи ся яв-
ними і скритими напастями, станемо ми в
обороні наших земляків німецьких і обороні
управленого становища Німців в Австрії
з всею рішучістю. Лише кріпка ініціати-
ва, оперта на австрійській ідеї державній,
на повазі і справедливости для всіх, може
помогти.

Рішене кризи може відбутися, а на-
ша вітчизна може бути обережена перед
необчисленими небезпечностями, коли дер-
жава буде захищена перед державною
правною реакцією, неясною в способах і
цілях, і коли німецькому народови, найдав-
нішому в австрійській родині народів, о
котрого непохитній вірности мала достойна
династія стілько доказів, століттями буде за-
безпечене его управлене становище.“

22)

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

Др. Ст. Смалъ-Стоцький.

(Дальше.)

Справа мови поступила также і задлятого
наперед, що змінено учебники, чого народовці
довгий час надаремно від Ради шкільної дома-
гали ся: нарешті сама горечність довела до
того. Годі було дальше учити з книжок, що
стали ся бібліографічною рідкістю; отже насам-
перед заведено замість хрестоматії Головацького
хрестоматію Огоновського 1883-го р. в V-ій а
1884-го р. в VI-ій класі. Що отся хрестоматія
перша удостоїла ся ласки п. Білінкевича, поясняє
ся тим, що вона містить виїмки старорусь-
кого письменства, писаного більше або мень-
ше церковницю. Але-ж ріжниця між тими хре-
стоматіями величезна. Досить сказати, що Голо-
вацького хрестоматія сягає лише до половини
14-го в. і містить лиш голі старорускі текети,
між тим коли хрестоматія Огоновського іде до
вінця 17-го в. і всюди подає літературноісто-
ричні замітки і поясненя, писані чистою рускою

мовою, так що з неї можна справді мати за-
гальний образ староруского письменства. Се
перша путня руска книжка в черновецькій гімна-
зії, вона промостила дорогу другим. 1885-го
р. ввійшла вже замість Второї читанки з 50-их
р. Читанка Романчука до I-ої, а 1886-го р. і до
II-ої класи. 1887-го р. була вже в III-ій і IV-ій
кл. Читанка Партицького; остала ся ще лиш з
давних книжок Читанка Тороньского, котрої ніяк
не хотів залишити Білінкевич, а замість котрої
завів що йно Шпойнарівський 1881-го р.
Читанку Барвіньского. Так отже в часі від
1883-го до 1891-го — р. зайшла незамітна важ-
на зміна в науці рускої мови в черновецькій
гімназії, а з переходом єї в руки **Сергія Шпой-
нарівского**, котрий завів также намість Грама-
тики Осадци Граматику Огоновського, стала ся
вона чисто рускою. Змінила ся вона і в иньшій
згляді. Коли Білінкевич відносив ся до повіре-
ного собі предмету недбало і з очевидною від-
разою, радо пускав учеників з години, одним
словом обходив ся з ним по мачошиному, що
очевидно мало дуже лихий вплив і на учеників;
коли він позволяв собі книти з Шевченка, а на
запитане учеників, чому не позволяє писати за-
дачі мовою Шевченка, відповідав, що то мова
хлопска; то тепер бачимо дбалість і любов до
рускої мови в учителя, а се мусить также і в
учеників викликати самі чисті чувства. Коли
старі книжки а з ними і учителя були пострахом
учеників, бо годі було їм молодим зовсім нало-

жити свій язик до твердих утворів старої, по
найбільше штучної мови, годі було привикнути
до дивачного вислову, то в нових книжках най-
шли вони свою знакому живу і рідну мову, ко-
трою в творах майстрів руского слова могли тепер
любувати ся. Таку живу рідну мову а ще до того
в майстерскім обробленю наших писателів при-
ємно чути, з нею ветушила і охота в учеників
єї учити ся. Мимоходом мусу згадати ще про
одну важну зміну. Коли перед тим ученики крім
своїх книжок, писаних, як сказано, огидною, твер-
дою, нечуваною мовою, звичайно нічого иньшого
і не бачили, бо ніхто не дбав о відповідну бі-
бліотеку для учеників — се не лежало в інте-
ресі давних учителів рускої мови, — то тепер
за старанем Шпойнарівского мають вони для
свого ужитку богату руску бібліотеку гімнази-
яльну, в котрій находять підмогу свого знаня,
підпору в пізнаню рідної мови. При такій науці,
як тепер, і при тій дбалости про руску мову є
повна надія, що і духове жите буковинської Ру-
си небавом значно оживить ся, бо минули вже
на завісді нещасні години для рускої мови в
черновецькій гімназії, не стане вже там учитель
тої мови єї висміювати... Наконєць зайшла ще
одна дуже важна в своїх наслідках зміна в ко-
ристь рускої мови. По довгій і тяжкій боротьбі
(від 1886-го р.) заведено нарешті 1893-го р. в
книжках шкільних щироруску правопись,
і мова шкільних книжок стала щироруска. Сей факт становить безперечно по-

Діяльність народного учителя.

(3 кругів учительських.)

Права громадянські учителів так обкороєні всякими розпорядженнями, що колиб учитель хотів виконувати совісно свої обов'язки як просвіщенний громадянин, то вийшов би на тім дуже зле. Его переслідували би шкільні і політичні влади, его вважали би без причини політичним агітатором і він не то не прийшов би ніколи до узнання своїх трудів для загалу, але наразив би ся радше на несправедливі докори і переслідування.

Отримає учитель яку посаду і піде присягати, то при тій нагоді радить ему староста або комісар не мішати ся ніколи в громадські справи, не заходити собі в нічім з громадянами, а буде ему добре. А то чому в противнім разі не мало би бути також добре? Таке учитель є вільним горожаннином, а як виберуть его громадяни радником громадским, то він не лиш що має право, але й повинен займатися громадянськими справами тим більше, що є просвіченим чоловіком і може щось розумного громаді поради. Шкільні розпорядження, ті кайдани, що звязують руки учителям працювати для просвіти і добра народу поза своїми шкільними обов'язками кажуть, що через партийність терпять об'єктивність учителя, а на тім і сама школа.

Але се тільки фрази котрими лиш заслањають ся народному піддвиженню неприхильні личности, бо сама наука не може на тім терпіти, коли учитель з свого національного обов'язку, поучає нарід, хоче его культурно піднести і дає ему спроможність пізнати також і свої права не лиш обов'язки. Се чейже мені кождий признає, що оно таки так повинно бути, бо хто любить свій нарід, тому не може бути байдуже, чи его нарід освічений, чесний, славний, чи блукає в темноті і его визискують всякі вороги; се певно не вийшло би інтелігенції в честь і славу.

Щоби й селяни мали якийсь тревалий хосен зі школи, щоби могли в практичнім житю користати з того, чого дітьми вчили ся в школі, треба, щоби не залишив їх учитель і на далі, бо инакше забудуть й то, що знали. Через се витворить ся у них фальшиве поняття, мов би школа їм була зовсім безхосенна, і они стануть єї противниками. Тільки таким способом зможе учитель довести до того, що не зі страху перед карою, але з власного переконання, що наука потрібна, мужик буде посилати дитину до школи. А се має великий вплив і на дітий на їх поступу у школі, чи їх родичі нарікають на шко-

чаток нової доби для розвитку рускої мови. Коли-ж зважити, що поверх 40 літ треба було на те, щоб стати на тій точці; коли подумати, кілько то щирого старання, заходів і праці пішло на се, щоб довести науку рускої мови до того стану; коли застановити ся, кілько то літ пройшло через те марно для духового житя буковинської Руси, кілько поколінь стало ся через те неужиточною і безхосенною, або як Шевченко каже, гнилою колодою в житю народнім, міжтим коли інші народи наперед поступали: тоді стане нам ясно перед очима величезна школа, яку нанесла така наука народному організмови, тоді стане нам жаль за страченим марно часом на непотрібні і шкідливі експерименти московська рускої інтелігенції.

І в иньшій напрямі запустила рущина в послідних часах глибоше свій корінь в черновецькій гімназії. Русини уніяти діждали ся 1884-го р. науки релігій у всіх класах в рускій мові; на рещті заведено 1889-го р. для тої науки замість Цибиків, Попелів книжки уложені рускою мовою. І православним Русинам полегшало. Замість Ілїї Чунтуляка, що прийшов 1878-го р. по уступленню Ілїуца на руского катихету до гімназії і через десять літ трохи що не перевів всіх православних руских учеників то просьбами то грозьбами на Волохів (він застав 88 руских учеників православних а лишив 46!) і в тім лише і бачив цілу свою задачу, обняв сю катихетуру 9-го серпня 1888-го р. по довгих коровадах о. Евсеїв Іванович, що нильно дбає о науку віри Хри-

ду і на учителя і відносять ся до науки як до примусової а непотрібної панської видумки, чи они заохочають дітий до науки та інтересують ся їх поступами. Тому то повинен бути народний учитель, не тільки вихователем і учителем дітий в школі, но также просвітителем і щирим порадиником селян-господарів; він повинен підтримувати рух просвітний у селян, заохочувати їх до читання книжок і газет, засновувати читальні і бібліотеки і поучати їх в економічних і політичних справах, а тоді заслужить собі учитель повний на назву учителя „народного“. Но що би ми могли працювати в таким напрямі, мусимо мати вільні руки, бо охоти і доброї волі нам не бракує. — Нераз звертають ся до учителів староства в інтересі цілого загалу з просьбою о підпору їх розпоряджень, от пр. вибухне якась заразлива слабкість, то зараз пишуть староства до учителів, щоби они обяснили народови небезпечність тої слабкості і розтолкували, щоби нарід не страхав ся лікарів і в потребі заживали лікарства; або дістанемо розпоряджене, що тогди й тогди буде обзир і премійоване коний або худоби, і щоби ми представили громадянам велику вагу такого обзору і заохочували їх, щоби й они брали участь і зводили й свою худобу і т. п. А чи зможе учитель виконати як слід такі розпорядження, коли не буде стигати ся з народом і не зискає собі довіре, повагу і любов у народа?

З сего всего видно, що ті розпорядження, що гамують учителя брати участь в громадських справах, самі собою неясні, бо занадто загальні а небезпечні, бо можна їх натягати як хто схоче, — кривдять так учителів, як і школу.

Ом.

Проби рільничого стрейку.

В Галичині вибухнули проби рільничого стрейку скорше, як можна було спогадати. Не можна сего відносити до агітації руских галицьких газет, бо такої агітації не було.

Коли-б знов захотіло ся комусь твердити, що наші статі про стрейк рільничий на Угорщині дали до того повід, то таке тверджене було-б лиш злобою, бо наша газета не іде в тоті галицькі околиці: а по друге заохочуванє до стрейку може в нашій газеті добачити лиш якийсь Zagłoba.

Не було ще навіть часу, щоби так скоро дійшла вістка про угорські стрейки до широких

стової (число руских учеників православних вже підняло ся значно понад давний стан.) Але-ж підручники для сеї науки ще дуже лихі що до мови (або їх і зовсім нема) і треба конечно як найскорше постарати ся о них.

Так отже що йно 1890-го р. або аж 1893-го р. почала ся в черновецькій гімназії така наука рускої мови, якою вона повинна бути; чей і плоди будуть з неї добрі і здорові. Короткий час була вона в руках молодой і доброї сили п. Антона Кліма, бо Шпойнарівський перейшов 1893-го р. до учительської семінарії, але небавом Шпойнарівський повернув назад до гімназії.

Рускої мови учать ще в отсих двох школах середних на Буковині: в черновецькій православній вишній школі реальній і в учительській семінарії.

Вищу школу реальну засновано з православного релігійного фонду найвисшою постановою з дня 6-го лютого 1862-го р., але що йно 4-го вересня 1863-го р. відбуло ся посвяченє і отворенє єї, причім владика Євг. Гакман промовляв по волоски і по німецьки. Волохи старали ся всіма силами, щоб мова викладова в єїй школі була волоска, бо-ж удержує ся вона з правосл. релігійного фонду, котрий вони завсїгди ще уважають своєю виключною власністю, а що не було ні учителів Волохів, ні книжок, то мова викладова стала німецька, але в відповідній постанові ось що сказано: Endlich wird es dem Zwecke dieser Anstalt — der Verbreitung und Förderung gewerblicher und industrieller Bildung

mas galiczkogo naselena i відразу викликала рух між рільними робітниками. Сей рух повстав, як видно, зовсім самостійно, виріс на власній почві, а ся почва, як ми вже ввазували на те, дуже придатна до такого зворушення між рільничими робітниками. Так отже стало ся те, що ми предвиджували, хоть не у нас, але в найближшій сусідстві в Галичині серед таких самих відносин рільничих, які є і у нас. Се найліпшим доказом, що порушені нами справи парцеляції і підмоги рільничому населеню є на часі і всяке занедбанє їх та легковаженє може привести до найнеунайших наслідків.

Про стрейк в Галичині доносить „Słowo Polskie“: „Рускі радикали і соціялісти не заспляють грушок в попелі. У вівторок 6. липня розпущено поголосоку в Рудках, що цїсар наказав, щоби від тепер плачено мужескому робітнику за день 1 зр. а жіночому 70 кр. Сю поголосоку рознесли повертаючи з торгу люди по окресних селах. Они кляли ся на душу і тіло, що такий наказ вибухнули в Рудках і що від тепер не вільно инакше платити. На другий день рано, коли польові кликали людей на роботу, робітники збігали ся у купки і радили ся, що робити, чи іти на роботу, чи чекати на підвишенє платні — взяла перевагу рада, щоби задовольнити ся дотеперішною заплатою 35 кр. від жінки а 40 до 50 від косаря. В Михалевицах, Беньковій Вишні, Підгайчиках і в иньших селах робітники пішли на лани — в Дубеновицах по спільній нараді вернули ся домів. Були такі, що станули до роботи, але другі зачали грозити, що будуть бити і роботи сего дня не було. Наляканий управитель поїхав до староства і розповів цілу справу; вислали жандармерию, арештували кількох, які грозили, що будуть бити тих, котрі пішли би на роботу і на тім скінчило ся на разі, а в слідуючих днях вийшли робітники до праці“

Цілий спосіб повстаня і переведеня тої проби стрейку без жадної організації і порозуміня а тільки на пусту поголосоку показує, що до того привели сїльського робітника не рускі радикали і соціялісти, тільки один, найсильніший агітатор — селянська нужда. Покликуване ся на повагу цїсаря, на сфінгованого цїсаревича Рудольфа, або на яких пророків є витвором найнижших, найменше освічених верств сїльського народа, до котрого не доходить жадні гасла просвіченого сьвіта і він не уміє собі в своїй нужді ніяк поради. Те саме бачили ми при еміграції, що між людьми ходили найдивачніші вимисли буйної фантазії мужицької про цїсаря, Стефанію, Рудольфа і т. п., ті самі ознаки виступають і тепер при пробі стрейку рільничого.

in der Bnkowina ganz entsprechend sein, einige Gegenstände, nachdem eingeborene Lehrer herangebildet sein werden, in der Muttersprache (очевидно має се значити: по волоски) zu lehren, um so die Schüler in den beiden Sprachen (т. зн. в волоській і німецькій мові) auf jene Stufe zu heben, welche ihnen einen weiteren ausser der Schule gelegenen Fortschritt in industrieller Bildung möglich macht. Die Bestimmungen über die Theilung der Gegenstände müssen dem erstbezeichneten Zeitpunkt überlassen und können derart durchgeführt werden, als es bereits an der böhm. Oberrealschule in Prag geschehen ist.¹⁾ Так знала про волоську мову дбати правосл. консистория з Євг. Гакманом на чолі, що отєя школа є властиво, правда, поки що лиш на папері, німецьковолоскою що до викладової мови. Про руску мову ніхто і не згадав. Добре ще, що заведено там руску мову яко предмет обов'язковий для Русинів.

Першим учителем єї (від 9-го вересня 1863—1865-го р.) а заразом і катехитом православним був о. Сид. Мартинович теперішній парох в Оршівцях, шкільний товариш о. Сид. Воробкевича, один із сьвітлішних людей сего часу. Він учив єї в пяти класах після отєго плану: I-ша кл.: Formenlehre. Das regelmässige Nennwort, das Wichtigste vom Verbum. Lautgesetze in ihrer Anwendung auf Flexion und Orthographie, Einfacher Satz nach der Grammatik von

¹⁾ Гл. Erster Jahresbericht der gr. orient. Oberrealschule in Czernowitz 1865 стр. 32 сл.

Коби лиш на пробі позістало, нехай над тим добре застановлять ся ті, що до них се належить.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 16. липня 1897.

Не чини другому, що тобі не мило.

Недавно тому остерігала Gazeta Polska один німецький дневник черновецький, що возьме ся до него за его напади на все, що польське і католицьке. Але шумна заповідь остала без наслідків. Нам же нічо не заповідала Gazeta Polska, ми не чіпали ані єї польськості ані єї католицизму а вона накинула ся на нас мокрим рядном. Супротив Русинів — думає Gazeta Polska — не потребує Поляк стіснити ся або числити ся зі словами, але так просто з моста взяти его з горя, назвати гайдамакою і бунтівником, безвстидним крутєм і наконець ще сказати, що він нас вигодував своїм хлібом і трудом. Се вже крайна — відвага польського подупанка. Сего навчили ся Поляки в Галичині і хочуть таке і у нас практикувати. Але не гадайте, що ми ваші расхожі; ми не дамо трактувати себе з погордою і легковаженем а зможемо завжди відперти вашу нагальну грубість. Слова, яких ми ужили супротив Gazet-y Polsk-oi ще занадто слабкі, щоби напаяти шляхоцьку пиху і буйність новомодного Заглоби з Gazet-y Polsk-oi, того некультурного рицаря з одним оком, котре є мов символом польської сніпоти.

Селянський бойкот. До Дьла пишуть з Борнівського про такий випадок: В селі Бабинці ад Кривче бойкотують селяни тамошнього дідича п. Корнила Миколаевича. Причиною сего бойкоту -- як представляють селяни -- єсть то, що заряд двора позамикав усіякі стежки в лісі й на полях (що були віднепамятного часу в уживаню цілого села), поорав дороги ведучі до мужицьких піль, обдирає за найменше постулене в лісі і т. д. Бойкот мала ухвалити рада громадська а всі громадяни згодили ся на се. В справу вдало ся тепер п. к. староство борнівське. Побачимо, що з того вийде. Село Бабинці ад Кривче (числить після остатньої конскрипції 1478 душ) є ще мало освіджене, тож заслугує на увагу тая єдність, яка при єїй нагоді запанувала в громаді.

Посол Шаер не має щастя з судами. Недавно засуджено его на 8 місяців в'язниці за

Osadca. Uebungen im Lesen und Vortragen nach dem Lesebuche von Kowalski. II-та кл.: Ausführliche Behandlung des Verbum. Satzlehre mit der Anwendung der wichtigsten Grundsätze der Moduslehre. Interpunction und Orthographie. Uebungen im Lesen und Vortragen nach dem Lesebuche von Kowalski. III-та кл.: Tempus-, Modus- und Casuslehre. Zsammengesetzter und verkürzter Satz. Osadca. Kowalski. IV-та кл.: Ergänzende Wiederholung der Grammatik, Wortbildungslehre. Das Wichtigste aus der Verslehre. Uebungen im Lesen und Vortragen. Andeutungen über den Charakter der Aufsatzgattungen der gebundenen und ungebundenen Rede. Chresthomathie von Glowacki. V-та кл.: Uebersicht altslovenischer und ruthenischer Laut- und Formenlehre. Wiederholung der Wortbildungslehre und der Syntax. Erklärung altsloven. Sprachdenkmäler. Entwicklung des Altruthenischen und möglichste Vergleichung mit dem Neuruthenischen. Що йно по 1866-ім р., вже за часів другого з ряду учителя рускої мови Олександра Прокоповича відбувала ся наука і в VI-ій класі, і то: Wiederholung und ausführlichere Behandlung des Lehrstoffes der V. Classe.

(Дальше буде).

образу маєстату, а тепер засуджено его знов на 14 днів арешту за неприличне поведене супротив одного з урядників ряшівського товариства задаткового в бюрі сего товариства.

Нещасте на залізниці стало ся у вівторок на стації в Холмі в Росії. Особовий потяг віхав на вагони наладовані камінним углем а удар був такий сильний, що два подорожні згнули на місці, а кількох є страшенно покалічених. Причиною нещастя було фальшиве уставлене зворотницї.

Місто Стефанешти коло Ботошанів в Румунії вигоріло до тла. Згоріло 260 домів а лишило ся тільки кільканайцять. Погорілці, переважно жиди, лишили ся у великій нужді. Шкода виносить мільон левів, не вчисляючи в те товарів склепових. До тепер витягнули зпід румовиск 9 трунів, з котрих три згоріли а 6 удушило ся. Більше як 50 осіб тяжко поранених і покалічених. Огонь був, здає ся підложений. Міністер внутрішніх справ вислав 2000 левів на першу поміч.

Злодій, що три дни працює. Оногди зголосив ся до одной великої каменниці у Відни чоловік, убраний як бляхарський робітник з потрібними знарядями. Він сказав сторожеви каменниці, що его прислав майстер до роботи на даєї та его впустили, і він працював там три дни. Праця пильного робітника полягала в тім, що він відкручував 40 метрів довгу, мідяну ливву від громозвуду, вартости 90 зр., щоби єї украсти.

Фальшивника векслів Медлінгера зловлено минувої п'ятниці в Мараморш-Сигот на Угорщині. Пока ало ся, що Медлінгер сфальшував векслї на 58.000 зр. на шкоду одного фінансїста зі Львова. Щоби уникнути бачного ока поліції, укритав ся сей заводовий фальшивник в якійсь замкненій комірці і навіть заосмотрив ся в поживу на кілька днів. Однак один невірний приятель зрадив его в сей спосіб, що тайком заб ав Медлінгерови всі компромітуючі лїсти і продав їх за поважну суму пошкодованому фінансїстови.

Новий Сцеволя. Петро Ачіярїто справник замаху на короля Гумберта, довідавши ся у в'язниці о арештованю анархїста Нозеллі під закидом єпільництва в замаху, мав кликнути: „За невинність Нозеллі єсьм готов вложити руку мою в огонь“. Сказав і учинив. Запалив книжки, які дали ему до читаня, і до половини спалив праву, не то лїву руку.

Страшний отець. В Берлінї найшов ся отець що вікном з четвертого поверха викинув свою доньку та й ще стрїляв за нею з револьвера. Дівчину найдено з розгорощеною головою. Винувник того звїрського злочину допустив ся его по п'яному.

Старинний скарб. В Почаєві і его охрєсности від давних давен ходили слухи о тім, що десь в забудованях монастирських є укритий великий скарб. Тимчасом о скарбі тім були заховані як найточніші вїсти в єсїднім, але по нашій стороні лежачім кляшторі Домініканів в Підкамєні. О місці, де має бути скарб закопаний довідав ся случайно в Підкамєні фотограф К., котрий фотографував там костел і кляштор. Він поїхав до Почаєва і тут зробив з настоятелем монастиря угоду, після котрої підняв ся шукати за скарбом за винагороду четвертої часті знайденого скарбу. Роботи трєвали кілька місяців, а спинали їх дуже будинки монастирські, що стоять на місці, де має бути закопаний скарб. Вікниці натрафлено на три великі, залїзні скринї і з великим трудом видобуто з землі. В скринях тих найдено багато клейнотів великої вартости, старої цінної зброї, оружя набиваного золотом та дорогими камінями і готівку в старих польських і голєндєрських червінцях. О скілько на разі мож було оцінити, скарб представляє вартість над цївтора мільона рублів. Дальші розкопи покищо перервано, бо мури монастирські зарисували ся і треба їх передше убезпечити, аж потому шукати дальше.

Забобони китайські. Англїйський дневник, виходячий в Китаю Tiensin Times, доносить, що серед нєстїях верств китайського населєня панує не даюче ся нічим викоринити переконанє, що Європейці, будуєчі залїзницю в Небєсній

державі, під кождий залїзничий поклад кладуть тїло дитини, а то для запевненя трєвалости будови. Кружать вїсти, що російський посол в Пекинї зажадав від китайської цїсарєвої доставленя ему 2.000 дїтий для повисєшої цїли. З тих байок користають хїнські розбишаки дїтий, щоби скинути з себе вїдвїчальність на зєненавдженїх Європейцїв за вєї дїти, що їх крадуть родичам.

Походженє декотрих звичаїв, заховуваних цивїлізованими народами, найшло таке поясненє в одной книжцї, посвєченїй історїї цивїлізацїї людської. Зниманє капєлюха має початок в зниманю шєлома через рицаря, котрий вїддавав ся на ласку і нєласку противника. Поданє руки перед битвою було взаїмним зарученєм, що битва буде ведєна єсно. Один вїзєнь французкий скористав з повисєшого звичаю, будучи засуджєним на боксованє з муриньським атлетою; не маючи понятя о боксерствї, стїєнув правицю своєю противника так сильно що єї змяжджив. Укїїн є остальним слїдом похилєня плєчий через нєвїльнїків, готових приняти бите від свого пана. Шпильки до волося є здрїбнїлими штилетиками, яких уживали і доси уживають вєєвничо успєсоблєні Сицилїянки. Заушницї в часах нєвїльництва улєкшували ведєнє ряду нєвїльницї і доси символїзують они пїдданьство жєнщин супроти мужчин.

Ворог поцїлуїв. Др. Вальвасорї, звїстний лїкар-гїєнієст в Медїолянї, є безпощадним ворогом поцїлуїв. „Поцїлуй — говорить учєний в своїм публичнїм вїдчитї — є ворог людскости, що єпровожджує на нас хороби губ, гортанки, легких, дифтерит і сухоти.“ Горячє бажанє коханка „поцїлованя чорного волося любої“ перевєдєнє на язык гїєніє, значить: „хочу спровождити на себе рака гортанки.“ Пїстолєтовий вїстрїл в плєчї є рїшучо мєньше нєбезпєчний, як кождє, так пєвиннє на погляд дїткнєнє уст. „Волїєвим вїдїти своєю дитину — говорить Вальвасорї — їдє по по гзимзї, положєнім 20 метрїв над землєю, нїж бачити цїловану або цїлуєчу. Хочєш сповнити самоубїєство, цїлуй ту хорошу дам, що внала тобї так в око; нєбачний, цїлуй клїнїку слабостї стягаєш на себе.“ В остаточнїм закључєнєю гїєнієст є за рїшучим усєнєнєм поцїлуїв з порядку денного людскости; практикї єї належало би полизити лишє звїрїятам. Щазливї звїрїята!

Телеграми „Буковини“.

З дня 16-го липня 1897 року.

Вїдєнь. Богато громад нїмецьких в Чєхах перєстали з вчорашнім днєм виконувати дїла поручєного круга.

Царгород. Вїдповїди вєїх монархїв, котрі єюди надїшли, дораджують султанови, щоби пристав на ректїфікацїю тєсалїєської границї, яку установили амбасадори. Письмо царя має навіть грозити, що в противнїм разї Росия вїступить оружно в Малїй Азїї. Султан має вїдповїсти, що будє старав ся сповнити жєланє царя, але нє берє на себе вїдвїчальности за можливі розрухи, які викличе уступленє з Тєсалїї турєцких вїєск мїж роздразнєним турєцким народом.

Бєрлін. Доносять єюди з Царгороду, що мїж Турками великє роздразненє задля напору держав до уступленя з Тєсалїї. Султан отримав богато листїв з погрозами, а навіть на палатї султаньськїй розлїєнено плякати з перєсторогою, що коли уступити з Тєсалїї его престол можє захитати ся.

Бїлгород. Поголоски про мобїлізацїю сєрбської армії ширєні деякими дневниками, збиває урядова заява, що они нє мають жадної правдивої пїдстави.

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для *бурси* від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ

для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з опалюванем, освітчуванем і чищенем комнат та пранем білизни.

Термін для зголошування до кінця липня с. р. — Ближні услівя в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічнім закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі услівя і видає поліси і квіти в рускім азиці.

Зголошеня о уділене агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

Хто хоче мати
добру і дешево
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обедужу Ває по брательному

З поважанем
В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зеліничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовленя.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівців					приходять до Чернівців							
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	8 [*] 54	12 [*] 32	404	10 [*] 25	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	3 [*] 20	7 [*] 57	811	6 [*] 10	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	3 [*] 51	8 [*] 32	—	6 [*] 35	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої	—	8 [*] 09	12 [*] 12	350	10 [*] 00	
до Садагури, Бояна, Новоселів	645	4 [*] 30	—	—	—	з Новоселів, Бояна, Садагури	—	11 [*] 13	9 [*] 50	—	—	
з Глібоки					до Глібоки							
до Караичева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	5 [*] 35	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Караичева	635	10 [*] 37	8 [*] 00	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.					Перший поїзд іде на шляху Бергомет Караичів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.							
з Гадікфальви					до Гадікфальви							
до Радівців	610	10 [*] 03	2 [*] 28	612	8 [*] 05	з Радівців	542	8 [*] 55	11 [*] 15	550	747	
з Гатни					до Гатни							
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	2 [*] 01	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	6 [*] 25	—	—	—	
з Іцкан					до Іцкан							
до Сучави	327	6 [*] 30	10 [*] 09	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами					до Вами							
до Рус-Молдавиць	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиць	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.					Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.							
з Караичева					до Караичева							
до Чудина н. С.	854	10 [*] 07	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.					Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.							

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-европейский іде о 46 минут пізніше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркнем минут.

За редакцію відповідає Осип Мановей.